

Власюк

Тетяна Володимирівна

*заступник директора з навчально-виховної роботи,
спеціаліст вищої категорії, «старший викладач»*

**Сучасні підходи в організації роботи учнівського
самоврядування у ДПТНЗ «Сарненський професійний
аграрний ліцей»
(з досвіду роботи)**

Враховуючи високий темп сучасного життя, високі вимоги роботодавців до працівників, зрозуміло, що молодій людині, яка буде успішну кар'єру, конче необхідні навички лідера - професійного менеджера. Вона має бути практичною. З досвіду знаємо, що вищу конкурентоздатність мають на ринку праці ті випускники, які під час навчання брали активну участь у роботі учнівського самоврядування, молодіжних громадських організаціях. Вони на практиці здобули навички організаційної роботи, ефективної комунікації, підготовки заходів і головне — вміння переконувати колектив у необхідності реалізації конкретних дій. Тому в ліцеї ще з 2007 року педколективом розпочата системна робота з розвитку учнівського самоврядування.

Учнівське самоврядування - це спосіб та принципи організації учнівського колективу, що забезпечує комплексний підхід до виховання учнів шляхом залучення їх до усвідомленої систематичної участі в справах ліцею.

Демократизація виховної діяльності ліцею передбачає широкий спектр напрямків формування активної особистості: пробудження національної самосвідомості, розвиток самостійності, готовності займати активну позицію в колективній діяльності й брати на себе відповідальність, вміння відстоювати власні та колективні інтереси, розвиток здатності до розв'язання нестандартних проблем тощо. За нинішніх умов соціально-економічного реформування суспільства заклади профтехосвіти перебувають у стані пошуку оптимальних форм і методів управління навчальним закладом та здійснення демократизації навчання.

В нашому ліцеї учнівське самоврядування є дієвим, адже:

- вирішує проблеми розвитку діловитості, дбайливості, самостійності, відповідальності, задовольняти потреби учнів у самостійності, індивідуальній та колективній діяльності;

- ставить учнів у позицію організаторів і виконавців прийнятих ними самостійних рішень;
- активізує самостійність і відповідальність учнів не тільки по лінії включення їх в управлінську діяльність, але й за рахунок ускладнення розв'язуваних завдань;
- є умовою й результатом діяльності;
- підсилює роль особистісного фактора в розвитку управлінської культури, цивільної відповідальності за свої дії, справи і вчинки.

Загалом, це реальний процес, що складається із сукупності дій і функцій. Цей процес керований. Управління діяльністю учнівського самоврядування здійснюється за допомогою конкретизації цілей, розширення провідних видів діяльності, педагогічного забезпечення коригування і відносин співробітництва.

Для стимулювання ефективності педагогічного керівництва учнівського самоврядування ми керуємося наступними правилами:

1. Не командувати, а співпрацювати з учнями, враховуючи їх природне прагнення до самостійності, незалежності, бажання проявити свою ініціативу і самодіяльність.
2. Відповідно до рівня розвитку учнівського колективу поступово змінювати тактику, управління, розвивати демократію, самоврядування, громадську думку і на вищих рівнях розвитку колективу вступати у стосунки співробітництва з вихованцями.
3. Координувати виховні впливи колективу. Показником правильного керівництва учнівським самоврядуванням є наявність у колективі здорової громадської думки з найважливіших питань життя колективу.
4. Притримуватись контролю, самоконтролю, корекції.
5. Вчити учнів терпляче ставитися до недоліків інших, пробачити нерозумні дії, нанесені образи.
6. Становище учня залежить від норм і стандартів прийнятих у колективі стосунків, морально - ціннісних орієнтацій.
7. Постійно турбуватись про зміну характеру і видів колективної діяльності, що дозволяє ввести учнів у нові стосунки.

Норми поведінки і традицій є важливим компонентом, що цементує виховну систему як реальне втілення в життя навчального закладу моральних цінностей. Формування традицій ліцею досягається співпрацею педагогів та учнів у спільній діяльності. Традиційні

ліцейні свята мають свої особливості. Традиції народжуються поступово, з ініціативи учнів та педагогів, які висувають ідеї, пропозиції, ставлячи ті чи інші виховні завдання.

Вже традиційними стали акції «Живи, книго!», «Турбота», «Милосердя», «Ліцейне подвір'я», «Ветеран живе поруч», рейди «Твій зовнішній вигляд», «Урок».

Головне - задовольнити природне бажання учнів самим вирішувати, яким має бути зміст їхнього життя, поставити їх в умови бути відповідальними за все: за ліцей, товаришів, надавати їм реальні, а не формальні права у вирішенні справ, участь у педрадах, у плануванні роботи, у визначенні системи заохочень і покарань учнів, у вирішенні конфліктів.

З метою демократизації управління на початку навчального року формуються органи учнівського самоврядування в групах та в ліцеї.

Це дає змогу залучити більшість учнів до різноманітних видів діяльності закладу, а також до управління справами колективу.

Участь у роботі групи і ліцею дає можливість кожному учню реалізувати творчий потенціал, організовувати, планувати, оцінювати результати своєї діяльності, а також формувати вміння та навички управлінської діяльності, стосунків взаємоповаги, співробітництва між учнями та педагогами.

За рішенням учнівської конференції затверджено 6 комісій Ради учнівського самоврядування:

- комісія з питань навчання та професійної підготовки;
- комісія з питань дисципліни і порядку;
- комісія з питань спортивної роботи;
- комісія з питань культмасової роботи «Дозвілля»;
- комісія з питань соціального захисту учнів;
- комісія з питань організації побуту учнів.

Для надання методичної допомоги в роботі комісій учнівського самоврядування призначені педагоги-консультанти (Рада кураторів). Важливою умовою функціонування органу учнівського самоврядування в ліцеї є постійний контакт та взаємодія з викладачами, майстрами виробничого навчання, адміністрацією ліцею. Структура учнівського самоврядування дає можливість проявити себе в організації та проведенні заходів, направлених на патріотичне та національне, екологічне, естетичне, духовне, моральне, трудове виховання; в спортивних конкурсах та забезпечити участь в спортивних змаганнях, днях здоров'я, пропаганді здорового способу життя при проведенні позакласних заходів та

тренінгів «Рівний-рівному», правових тренінгів, тренінгів соціальної адаптації для учнів сиріт та учнів девіантної поведінки, учнів, які знаходяться на обліку за правопорушення або схильні до протиправних дій.

Робота учнів у комісіях та центрах учнівського самоврядування сприяє вихованню почуття господаря ліцею, групи, вмінню співпрацювати на принципах рівності, гласності, демократизму.

Комісія з питань навчання та професійної підготовки працює над покращенням навчання учнів ліцею, підвищення рівня їхньої професійної підготовки, сприяє розвитку інтересів учнів до вивчення усіх навчальних предметів. Проводяться рейди-перевірки виконання учнями письмових домашніх завдань. В групах з низьким показником навчальних досягнень учнів проводяться збори, вивчаються причини неуспішності, виносяться пропозиції щодо їх усунення.

Члени комісії беруть шефство над учнями, які мають недостатній рівень знань, допомагають викладачам у проведенні предметних тижнів, позаурочних заходів, сприяють залученню учнів до роботи в предметних гуртках, гуртках технічної творчості, конкурсах професійної майстерності, виставках технічної творчості. Вирішують питання відзначення відмінників навчання та призерів конкурсів. Таким чином, основне завдання комісії - виховання розуміння того, що отримані знання, уміння і навички у навчальному процесі дають змогу у майбутньому добре працевлаштуватися, бути потрібним на ринку праці. Комісією для виявлення спізень, організації чергування учнів на уроках розроблена та введена в дію Рапортника.

Комісія з питань дисципліни і порядку. Члени комісії з питань дисципліни і порядку сприяють дотриманню учнями правил поведінки, правил внутрішнього розпорядку в гуртожитку. Організують щоденне чергування в навчальних кабінетах, лабораторіях, майстернях. Задачею комісії є підготовка, підбір матеріалів та випуск газети ліцею «Ліцейний вісник». Учні редколегії постійно висвітлюють у газеті всі новини з життя учнівського колективу. Проводять профілактичну роботу з учнями, які мають шкідливі звички. На засіданнях Ради профілактики виступають з пропозиціями. Беруть шефство над учнями, схильними до правопорушень, участь у підготовці й проведенні лінійок ліцею.

Комісія з питань спортивної роботи організовує та проводить спортивні змагання, дні здоров'я, тренінги пропаганди здорового способу життя, конкурс плакатів «Здоровим

бути модно». Кращі роботи цього року були представлені в районному конкурсі та вибороли I місце.

Традицією стало проводити конкурси «Червона Калина», «Козацькі забави» в ліцеї та на районному рівні. В них учні виборюють призові місця.

Комісія з питань культурно-масової роботи веде активну підготовку до організації традиційних свят: до Дня знань, до Дня працівників сільського господарства, «Міс ліцею», Дня працівників освіти, до Дня української писемності та мови, «День святого Валентина» випускного вечора. Організують виставки фоторобіт, виробів декоративно-ужиткового мистецтва, композицій овочів та квітів.

В ліцеї пріоритетним напрямом є робота з національно-патріотичного виховання учнів. Адже події, що відбуваються в Україні, беззаперечно засвідчують – найгостріше. Сьогодні постає питання, пов'язане з вихованням патріотизму та формуванням національної свідомості молодого покоління. Більшість заходів були спрямовані на формування патріотичних почуттів, виховання готовності захищати Батьківщину. Учні ліцею брали активну участь в акції «Не будь байдужим». Зібрані миючі засоби, канцелярське приладдя, теплі речі, продукти харчування, іграшки, малюнки, листівки були передані громадську організацію «Волонтерський центр «Сарни» для дітей Луганської і Донецької областей.

Під час патріотичної акції «Лист солдату» учнями, членами комісії, були виготовлені та відправлені на схід українським військовослужбовцям через волонтерів малюнки, вітальні листи з Днем захисника України.

Налагоджена співпраця з Сарненським військоматом. На базі ліцею створено рекрутинговий центр проведення агітації та відбору юнаків на військову службу за контрактом та вступ до вищих військових в навчальних закладів. Налагоджена співпраця з Сарненською військовою частиною.

В кожній групі проводяться уроки мужності, лейтмотивом яких стала тема єдності народу України та цілісності її території, любов до України, самовідданість і патріотизм її захисників, виховні години та заходи з вшанування пам'яті героїв Небесної сотні та загиблих воїнів АТО. Учнями оформлені стенди «Герої Небесної сотні», «Наші випускники, які загинули в АТО». Вихованню національної свідомості учнів сприяють й інші заходи. У ліцеї постійно проводяться заходи, які спрямовані на формування в учнів поваги до Конституції України, символів держави. У кожному кабінеті створені куточки

державної символіки, класна година розпочинається із виконання Державного Гімну України.

Під керівництвом консультанта, викладача історії Сахненко Л.М., члени комісії є екскурсорами в зразковому краєзнавчому музеї, ними проводиться пошуково-дослідницька робота. Клуб «Турбота» надає посильну допомогу ветеранам війни та ветеранам праці, яких щомісяця відвідуємо та допомагаємо по господарству, вітаємо зі святами. Учні, які здобувають професію «Перукар» постійно безкоштовно надають перукарські послуги ветеранам, дітям-сиротам, учням Чудельської допоміжної школи-інтернату.

Комісія з питань організації побуту учнів щомісяця проводить рейди-огляди санітарного стану та умов проживання учнів в гуртожитку, контролює санітарний стан житлових кімнат, бере участь в оформленні «Екрану санітарного стану», надає допомогу в естетичному оформленні кімнат, побутових приміщень, приймає участь в вирішенні питань поселення та виселення учнів з гуртожитку, проводить роз'яснювальну роботу щодо обов'язків та прав учнів, контролює чергування учнів на поверхах гуртожитку, проводить роботу зі збереження державного майна учнями. Щомісячно випускає сатиричну газету «Колочка». Учні, члени комісії, активно залучаються до обласного огляду-конкурсу на кращий учнівський гуртожиток.

Комісія з питань соціального захисту учнів бере участь у проведенні рейдів-перевірок стану організації харчування учнів, акції щодо впорядкування території ліцею та прилеглої території, допомагає у впорядкуванні території біля пам'ятника загиблим воїнам. Щорічно активістами груп проводяться озеленення територій ліцею та дбають про внутрішньо-естетичне оформлення навчальних кабінетів. Щорічно колектив учнів оновлюється на половину. У зв'язку з цим важливою функцією учнівського самоврядування є передача першокурсникам традицій та позитивного досвіду, який допомагатиме новачкам з перших днів навчання усвідомлювати себе часткою великого колективу, бережно відноситись до результатів діяльності своїх попередників.

Члени комісії сприяють в організації оздоровлення та дозвілля учнів. Кожен рік проводиться турпохід по місцям бойової слави, тісно співпрацюють з районним центром соціальної служби сім'ї та молоді, беруть участь у вирішенні конфліктних ситуацій між учнями та працівниками. Таким чином, уся робота з ліцеї направлена на формування особистості учнів через розвиток ініціативи, рівноправності і самостійності, це дає

позитивні результати. Ліцей щорічно стає переможцем конкурсів декоративно-прикладного мистецтва та фотомистецтва. Звіти про роботу комісії заслуховуються на засіданні Ради самоврядування. На основі прийнятих рішень видається наказ по ліцею.

Педагогічний колектив, працюючи з учнями, повинен пам'ятати, що не треба підміняти учнів там, де вони самі можуть виконати роботу, необхідно мати витримку, терпіння і готовність підтримувати їх ідеї, ініціативи, важливо уміти поважати рішення учнів і допомагати їм у їх реалізації, потрібно уникати прямого тиску, навіть тоді, коли думки та дії здаються помилковими, намагатися роз'яснювати, переконувати, навчитися бачити не тільки зовнішню сторону, явні прояви всіх і кожного, але і мати ціннісні уявлення, спонукальні мотиви, очікування, інтереси, настрої для створення умов самореалізації і саморозвитку учнів. Все це приведе до сформованості у свідомості учнів намірів і умінь безконфліктного життя у суспільстві, поваги до прав і свободи кожної людини.